

**Programma van maatregelen bij archeologienota :
Antwerp Dry Docks, Industrieweg 11, 2030 Antwerpen
(prov. Antwerpen)**

Elly N.A. Heirbaut

LAReS

Robby Vervoort (red.)

Freelance Senior Archeoloog

Borgerhout, september 2016

Colofon

Titel

Archeologienota:
Antwerp Dry Docks, Industrieweg 11
2030 Antwerpen (prov. Antwerpen).

Inhoudelijke redactie

Robby Vervoort

Auteur

Elly N.A. Heirbaut (LAREs)
Rozenlaan 15
2980 Halle-Zoersel

Kaarten

Robby Vervoort

Opdrachtgever

Antwerp Dry Docks

Projectcode

2016H130
Plaats en datum van uitgave
Borgerhout, september 2016

Reeks en nummer

RVFSA-Rapport,

Inhoud

1. Technische fiche/administratieve gegevens	3
2. Inleiding	6
3. Onderzoeksvragen.....	6
4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied	7
5. Programma van maatregelen.....	8

1. Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site

Antwerp Dry Docks

Ligging

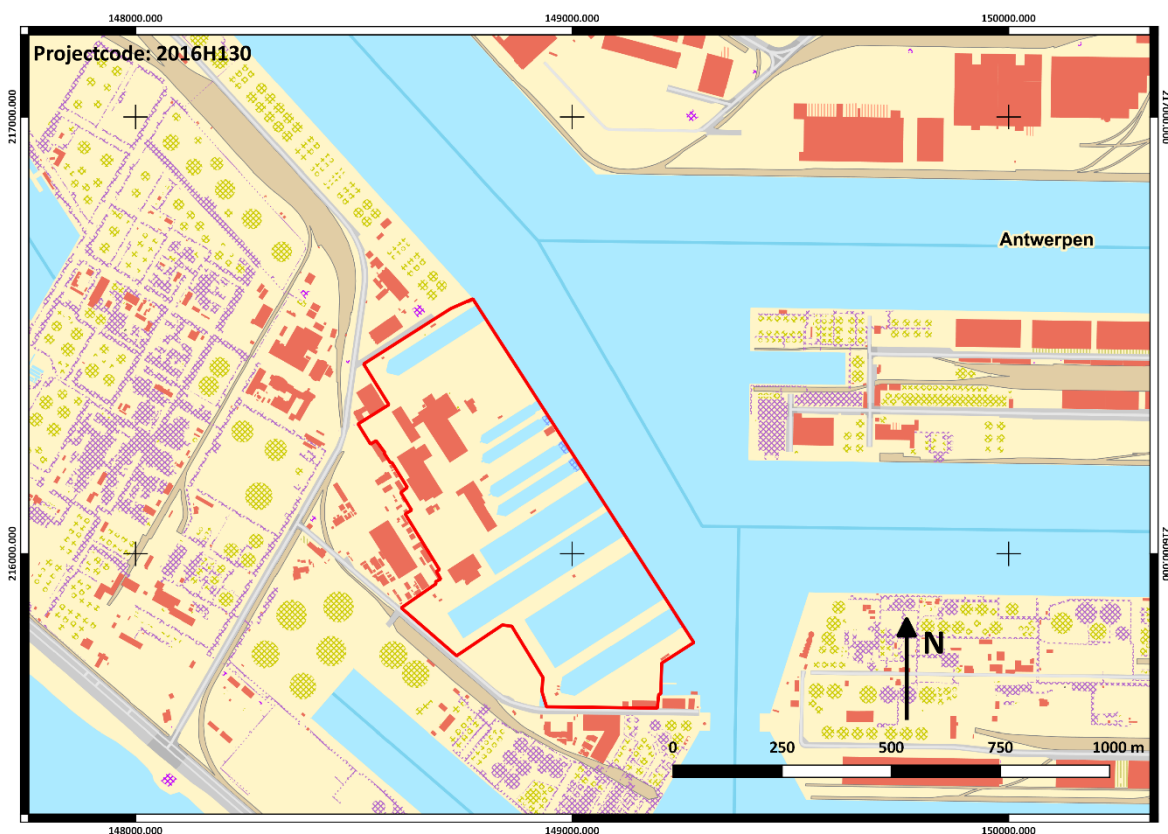
Antwerpen, 2030 Antwerpen,
Industrieweg 11

Kadastrale gegevens

Antwerpen: 14de Afdeling
Antwerpen: Sectie A
Perceelnummers: 305g2, 305k2, 305L2, 382x

Bounding Box

X	Y
148772.1	216584.7
148522.9	216434.6
148580.8	216341.3
148510.1	216298.2
148698.5	215939.1
148608.2	215877.3
148736.8	215766.4
148848.6	215834.1
148943.8	215645.7
149195.9	215645.7
149281.3	215794.9

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied¹

Onderzoek

Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek

Projectcode

2016H130

Opdrachtgever

Antwerp Dry Docks
Industrieweg 11, Haven 403
2030 Antwerpen

Contactpersoon opdrachtgever

De heer Patrick Troch, Mertens-Architecten

Uitvoerder

Elly Heirbaut (LAREs)
Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Research
& Consultancy.

¹ www.geo.onroenderfgoed.be

Erkend archeoloog

Robby Vervoort OE/ERK/Archeoloog/2016/00126

Nummer wettelijk depot

Niet van toepassing

Termijn

22 augustus - 19 september

Geplande ingreep

Herstructurering bestaande infrastructuur, sloop en nieuwbouw.

Geldende wetgeving en voorwaarden

Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3000m² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en is gelegen buiten een zone waarop lagere oppervlaktecriteria van toepassing zijn.

Randvoorwaarden

/

Doelstelling

Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.

Vraagstelling

- Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied (**onderzoeksvraag 1**)?
- Welke archeologische sites zijn gekend in of nabij het projectgebied (**onderzoeksvraag 2**)?
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein (**onderzoeksvraag 3**)?

- Wat is de impact van de geplande werken (**onderzoeksvraag 4**)?
- Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo neen, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op (**onderzoeksvraag 5**)?

Thesaurus

Archeologienota, bureauonderzoek, nieuwe tijd

2. Inleiding

Naar aanleiding van de aanvraag voor het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning te 2030 Antwerpen, Industrieweg 11, werd gevraagd een archeologienota op te stellen. Daarom werd in de eerste plaats een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd (bureauonderzoek). Op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek werd vervolgens het hieronder geschreven programma van maatregelen opgesteld.

3. Onderzoeksvragen

Zoals uit paragrafen 2.3; 3.4 en 3.5 is gebleken zijn in en rond het plangebied weinig aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van de mens doorheen de tijd (**onderzoeksvraag 2**). Het gaat dan om een veilllettrapezium uit het Mesolithicum, maar dit is slechts een geïsoleerde vondst. Tot in de 16^e eeuw is niets bekend van het gebied. Vanaf dan zijn hier en daar relictten in het landschap aanwezig, maar het betreffen voornamelijk bouwwerken uit de nieuwe tijd (dijk, fort Noordkasteel en de droogdokken en pomphuis zelf). Voor de periode vanaf het begin van de 18^e eeuw kunnen wel historische kaarten geraadpleegd worden, maar deze wijzen uit dat het plangebied altijd in agrarisch gebied heeft gelegen en dat er op deze locatie zelf geen bewoning heeft gestaan – althans niet in zoverre dit uit de in paragraaf 3.3 genoemde kaarten mag blijken. Wel duiden deze kaarten er op dat er in de omgeving enkele gebouwen hebben gestaan en dat er wegen zijn aangelegd die het gebied hebben ontsloten, maar dit is allemaal verdwenen bij de aanleg van het havengebied en het uitgraven van de dokken. Alleen de genoemde weg ‘Caslitschen’ die op de Poppkaart zichtbaar is maar die ook al eerder bestond bevindt zich ter hoogte van de huidige Industrieweg, maar valt daardoor ook buiten het onderzoeksgebied (**onderzoeksvraag 1 en 3**). Uit de in hoofdstuk 3 en paragraaf 2.3 geanalyseerde bronnen blijkt dus dat voor dit gebied het archeologische en cultuurhistorische potentieel zeer klein tot verwaarloosbaar is, het genoemde bouwkundig erfgoed natuurlijk buiten beschouwing gelaten aangezien dit al vastgesteld is.

De geplande werkzaamheden zullen in verschillende fasen uitgevoerd worden. Deze fasen zullen in de

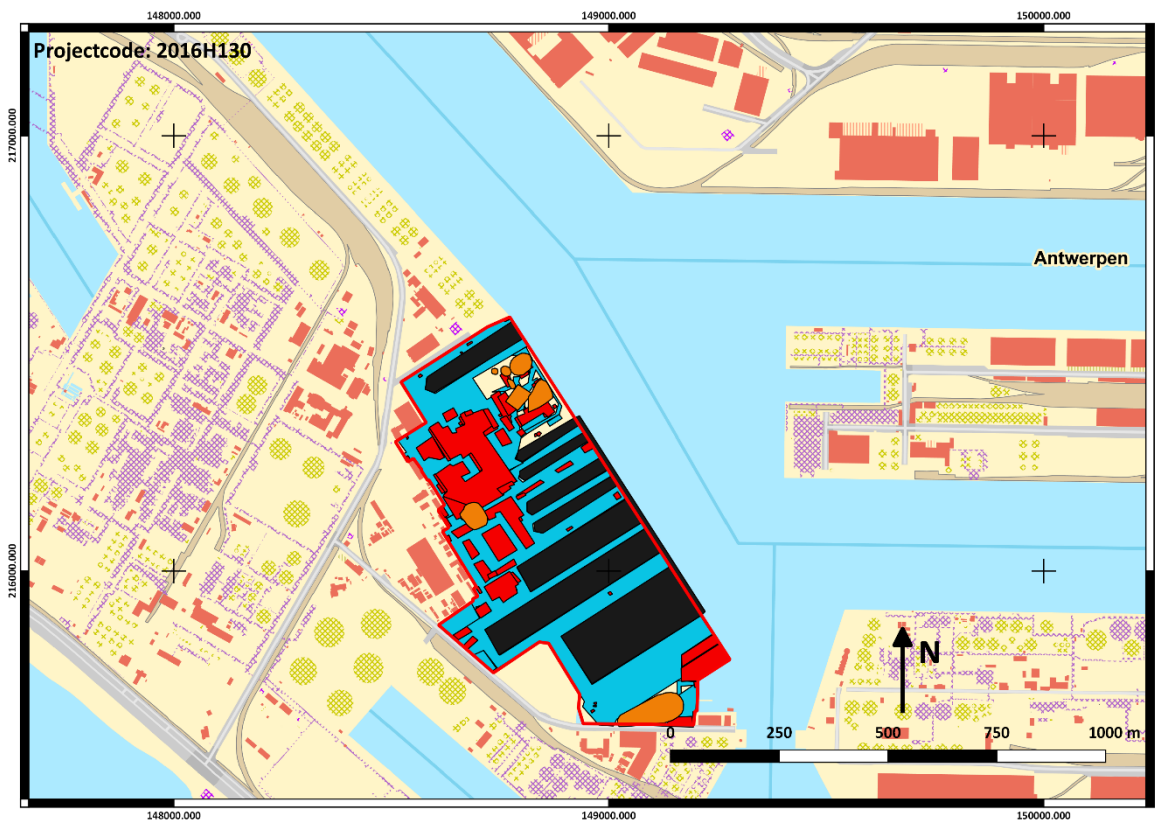
tijd gespreid zijn. De werken die in deze eerste fase zijn gepland, hebben betrekking op het slopen van de bestaande bebouwing en het optrekken van atelier 1, de bouw van een langgerekt gebouw met o.a. kantoorruimtes en de bouw van een kleiner vierkant gebouw (Powerpack + Yard Maintenance). Voor het optrekken van deze gebouwen zijn de geplande bodemingrepen beperkt tot het graven van de funderingssleuven, die maximaal 2,5 m diep zullen zijn en 3,5 m breed. Alleen ter plaatse van de geplande liftkoker zal de bodem dieper geroerd worden, namelijk over een oppervlakte van ca. 7,5 m breed en ca 4,5 m diep.

Zoals reeds eerder aangetoond (zie hoofdstuk 2.2) zullen de geplande werkzaamheden geen grote impact hebben op de bodem en eventueel bodemarchief (**onderzoeksvraag 4**). Immers, een groot deel van de werken vindt plaats op een locatie waar in het verleden reeds gebouwd is en waar de grond bijgevolg waarschijnlijk al geroerd is. Bovendien blijkt uit de bodemkaart dat in een deel van het plangebied ook sprake is van opgebrachte grond.

Op basis van de bestudeerde bronnen blijkt dat er voldoende gegevens beschikbaar zijn om te kunnen concluderen dat er geen verdere stappen nodig zijn op gebied van archeologisch onderzoek (**onderzoeksvraag 5**).

4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied

Uit bovenstaand overzicht mag blijken dat het plangebied al vanaf het begin van de 20^e eeuw aan grootschalige veranderingen is blootgesteld. Met de aanleg van het havengebied is het oorspronkelijke landschap zo goed als volledig op de schop gegaan. In de periode daarna zijn er telkens kleine en grotere wijzigingen aan de bebouwing aangebracht, waarbij gebouwen gesloopt zijn en ter plekke nieuwe gebouwen of verhardingen zijn aangelegd. Uit de bodemkaart blijkt bovendien dat het overgrote deel van het terrein bebouwd dan wel opgehoogd is.

Figuur 2: Vastgestelde historische en huidige bebouwing (rood) en verharding (blauw). In zwart zijn de zones die opgenomen zijn in de inventaris Zones Geen Archeologie weergegeven. In oranje de reeds afgebakende vervuilde te saneren zones.

Concluderend kan gesteld worden dat dit gebied al zoveel ingrijpende veranderingen heeft ondergaan, dat het kennisvermeerderingspotentieel hier verwaarloosbaar tot nihil is (**onderzoeksvraag 5**). De aanbeveling voor dit plangebied is dan ook dat hier geen bijkomend vooronderzoek uitgevoerd moet worden, en dat er ook geen onderzoek in de vorm van een opgraving plaats moet vinden.

5. Programma van maatregelen

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen i.v.m. de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen.

Vanuit het bureauonderzoek is gebleken dat er zich buiten de vastgestelde bouwkundige relictten in het plangebied, naar alle waarschijnlijkheid geen archeologische en cultuurhistorische waarden in het plangebied bevinden (zie paragraaf 3.4). Bodemkundig gezien gaat het hier voornamelijk om opgebrachte gronden (paragraaf 3.3), waardoor de kans op archeologische vindplaatsen groot zou kunnen zijn (aangezien deze dan beter bewaard onder de opgebrachte grond zouden blijven), maar in dit specifieke geval kan de kans eerder als klein ingeschat worden. Nergens zijn aanwijzingen gevonden dat er zich vindplaatsen uit de steentijd, prehistorie, Romeinse tijd of middeleeuwen in het plangebied zouden kunnen bevinden. Uit het historisch kaartmateriaal blijkt dat er zich vanaf de 18^e eeuw ook

geen bewoning in het plangebied, en nauwelijks bewoning in de wijde omgeving van het plangebied bevond (paragraaf 3.2).

De dokken die onderdeel uitmaken van het plangebied zijn reeds in het begin van de 19^e eeuw aangelegd, en hierbij is geen aandacht besteed aan archeologie. Ook bij het verder inrichten van het gebied, waarbij vele grote gebouwen zijn opgetrokken, is hier geen aandacht aan geschonken. Doorheen de tijd zijn op het terrein al wijzingen in de bebouwing aangebracht, hierbij kan het gaan om het nieuw bouwen van magazijnen, het uitbreiden van gebouwen, het wederom slopen van gebouwen... Voor wat betreft de huidige bebouwing kan gesteld worden dat plaatselijk de bodem hiervoor geroerd is, maar dat deze niet grootschalig op de schop is gegaan. Het slopen van deze bebouwing en het vervolgens opnieuw optrekken van nieuwe gebouwen zal uiteraard impact hebben op de bodem maar deze is beperkt, gezien het feit dat de nieuwe bebouwing gedeeltelijk op dezelfde locatie zal staan als de huidige bebouwing.

De geplande verstoringen omvatten, zeker gezien de reeds uitgevoerde bebouwing met bijhorende bodemverstoring en de geplande locaties, een betrekkelijk klein aandeel van het vermoedelijk nog ongestoorde oppervlak van het terrein. Bijkomend vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuven) voorafgaand aan de geplande werken is daarom niet noodzakelijk: op basis van de beschikbare gegevens kon vastgesteld worden dat de kans op archeologische vindplaatsen zeer klein is.

Naar aanleiding van bovenstaande is verdergaand onderzoek in de vorm van een opgraving bijgevolg niet noodzakelijk. Er is daarom ook geen Programma van Maatregelen geschreven.